

ချင်းပြည်နယ်ရှိ ဘာသာစကားနှင့်ပညာရေး

မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းစီမံကိန်း

Ashley South, Nicola Edwards, Tyler Davis, Cin Khan Lian, Rachel Niang Dim,
Mai Naomi Thang, Emily Stenning

ဖွံ့ဖြိုးဆဲစာတမ်း၊ အမှတ်စဉ် (၁)
ဇွန်ဝါရီလ၊ ၂၀၂၁

→ မာတိကာ

မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း
စီမံကိန်း၏ နောက်ခံ အကြောင်းအရာ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘာသာစကားသင်ပညာရေး
နှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများ

ချင်းပြည်နယ်၏ ယေဘုယျ အနေအထား

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းမှတစ်ဆင့် မိခင်
ဘာသာစကားဖြင့်ပညာသင်ကြားရေး၏
အရေးကြီးပုံ

အကြံပြုချက်များ

ရည်ညွှန်းကိုးကားများ

မာတိကာ

မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းစီမံကိန်း၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာ 3

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘာသာစကားသင်ပညာရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများ 3

ချင်းပြည်နယ်၏ ယေဘုယျအနေအထား 4

ချင်းပြည်နယ်၏ပညာရေးအခြေအနေ 4

ချင်းပြည်နယ်တွင် ဒေသတွင်းသုံး သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း အခြေအနေ 6

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း 8

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းမှတစ်ဆင့် မိခင်ဘာသာစကားဖြင့်ပညာသင်ကြားရေး၏အရေးကြီးပုံ 8

အကြံပြုချက်များ 9

ရည်ညွှန်းကိုးကားများ 10

မာတိကာ

→ မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း စီမံကိန်း၏ နောက်ခံ အကြောင်းအရာ

→ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘာသာစကားသင်ပညာရေး နှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများ

ချင်းပြည်နယ်၏ ယေဘုယျ အနေအထား

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းမူတစ်ဆင့် မိခင် ဘာသာစကားဖြင့်ပညာသင်ကြားရေး၏အ ရေးကြီးပုံ

အကြံပြုချက်များ

ရည်ညွှန်းကိုးကားများ

မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းစီမံကိန်း၏ နောက်ခံ အကြောင်းအရာ

မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း စီမံကိန်း (MEPP) ကို Covenant Consult အဖွဲ့အစည်းမှအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေပြီး ကမ္ဘာ့ဘဏ် (World Bank) နှင့် မြန်မာ့ပညာရေး မြှင့်တင်မှု လက်တွဲဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (MEC) တို့မှ ရန်ပုံငွေ မတည်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန (MoE) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိတိုင်းရင်းသားပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများအကြား ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်များ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဖြည့်ဆည်း ဆောင် ရွက်ပေးနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။¹ စီမံကိန်းပထမအဆင့် (MEPP 1) အနေဖြင့် နိုင်ငံတစ် ဝှမ်းရှိ တိုင်းရင်းသားအခြေပြုပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ (EBEPs)၊ အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခဒဏ်ခံဒေသများမှ ပညာရေးအဖွဲ့များအား သုတေသနနည်းလမ်းကို အခြေ ခံ၍ ရှာဖွေအတည်ပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ အခက်အခဲများနှင့်အတူ EBEPs များနှင့် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနအကြား ပူးပေါင်းခြင်းဖြင့်ရရှိလာနိုင်သော အခွင့် အရေးများကိုလည်း တွက်ချက်ခဲ့ပါသည်။ ကွဲပြားစုံလင်သော အကျိုးတူ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သူများသည် ပူးပေါင်းဆွေးနွေးအဖြေရှာ စကားဝိုင်းများတွင်လည်း ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။

မြန်မာ့ပညာရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းစီမံကိန်း (MEPP) ၏ ဒုတိယအဆင့်မှာ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် အရေးပါသော တိုင်းရင်းသားပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများ (EBEPs) အကြားတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးမူဘောင်တခု ချမှတ် အကောင် အထည်ပေါ်လာနိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။² စီမံကိန်းပထမအဆင့်တွင် ချင်းပြည် နယ်အတွင်းရှိ အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးအကြားတွင် (အချို့မှာ အဖွဲ့အစည်း အချင်း ချင်း တွေ့ဆုံဖူးခြင်းပင်မရှိ) ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ဆွေးနွေးပွဲများ စကားဝိုင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဒုတိယအဆင့်တွင်မူ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် တိုင်းရင်းသားပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ (EBEPs) အကြားတွင် ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်နိုင်ရေး မူဘောင်တခု ပေါ်ပေါက်လာနိုင်ရန် အတွက် အကြံပြုချက်များ ပံ့ပိုး ကာ အထောက်အပံ့ပေးအပ်မှုများ ဆောင်ရွက်သွားရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ချင်းပြည် နယ်တွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများမှာ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့်

¹ မြန်မာ့ပညာရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းစီမံကိန်း (MEPP) ၏ ရည်မှန်းချက်မှာ အမျိုးသားပညာရေး မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (NESP) မှ အပိုဒ် ၅.၂.၂ ပါ “အခြေခံပညာရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အတွက် ကွဲပြားစုံလင်သော ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို အထောက် အကူပြု သည့် မိတ်ဖက်ယန္တရားတစ်ခု” ကို ဖော်ဆောင်ရန် ဖြစ်သည်။
² မြန်မာ့ပညာရေးပူးပေါင်းစီမံကိန်း (MEPP) ၏ အနှစ်ချုပ်နှင့် လေ့လာချက်အား ပိုမိုသိရှိရန် Myanmar Education Partnerships Project, Policy Note (October,2020)ကိုကြည့်ပါ။

လက်တွဲလျက်ရှိသည့် စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများ (အောက်တွင်ကြည့်ရန်) အဖြစ် အဓိကတည်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားပြည်နယ်ဒေသများနှင့်ကွဲပြား ခြားနားသည်မှာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (EAOs) ၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် သီးခြားရပ်တည်လျက်ရှိသော ပညာရေးစနစ် (သို့မဟုတ်) ကျောင်းများ ချင်းပြည်နယ်အတွင်းတွင် မရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍သာ ချင်း ပြည်နယ်ကဲ့သို့သော ရှုပ်ထွေးသည့်ပြည်နယ်တစ်ခုတွင် ဆက်ဆံပြောဆိုရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်တစ်ခုကို စံနမူနာရေးဆွဲနိုင်မည်ဆိုလျှင် အခြားပြည်နယ်ဒေသများတွင်လည်း အလားတူလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည် ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤ ဖွံ့ဖြိုးဆဲစာတမ်းသည် မြန်မာ့ပညာရေးပူး ပေါင်းစီမံကိန်းဒုတိယအဆင့် (MEEP 2) အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွေးအဖွဲ့ ၏ ချင်းပြည်နယ်တွင်း လေ့လာတွေ့ရှိချက်များ နှင့် အထူးသဖြင့် ဒေသတွင်း သင်ရိုး ညွှန်းတမ်းများကို အကောင်အထည်ဖော် အုတ်မြစ်ချနိုင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိဘာသာစကားသင်ပညာရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများ

သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရ(2011-2016)မတိုင်မီအစိုးရအဆက်ဆက်လက်ထက်တွင် ကျောင်းများတွင် တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားများ သင်ကြားရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တရားဝင်ခွင့်ပြုထားခြင်းမရှိပါ။ သို့သော် ပြီးပြည့်စုံသော ပညာရေးကဏ္ဍလေ့လာ သုံးသပ်ရေး (ဒုတိယအဆင့်၊၂၀၁၄)အရနှင့် ၂၀၁၄ခုနှစ် အမျိုးသားပညာရေးဥပဒေ အရနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းတွင်ကျင့်သုံးရမည့် အခြေခံပညာရေး၏ အဆင့်အသီးသီးအတွက် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းအညွှန်းဘောင်များနှင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း စံများရှိရေး (ပုဒ်မ ၃၉ စ) နှင့် ပုဒ်မ ၃၉ (စ) ပါ သင်ရိုးညွှန်းစံများကို အခြေခံ၍ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းရေးဆွဲမှုကို ဒေသအလိုက် လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရှိရေး (ပုဒ်မ ၃၉ ဆ)ဟူ၍ ပါရှိပါ သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှစ၍ အမျိုးသားပညာရေးမဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (NESP ၂၀၁၆- ၂၀၂၁, စာမျက်နှာ ၁၁၇-၁၁၉) တွင် ပါဝင်သော ဒေသခံသင်ရိုးညွှန်းတမ်း မိတ်ဆက် အရ အခြေခံပညာမူလတန်းအဆင့်တွင် တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားသင်ကြားရေး ကို သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၏၂၀ ရာခိုင်နှုန်း ခွင့်ပြုနိုင်ရန် (မူလအစတွင် တတိယတန်း အထိဟု ဖော်ပြထားပါသည်) ရေးသားထားပြီးဖြစ်သည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများအနေနှင့် တိုင်းရင်းသားဘာသာစကား၊ စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှု များ သင်ကြားခြင်းကို မူလတန်းအတန်းငယ်များမှစတင်၍ အတန်းကြီးများအထိ တစ်ဆင့်ချင်း တိုးမြှင့်၍ သင်ကြားပေးနိုင်သည်ဟု အမျိုးသားပညာရေးမဟာဗျူ ဟာစီမံကိန်း (NESP) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ချင်းပြည်နယ်နှင့် ချင်းလူမျိုးများ အခြေချနေထိုင်ရာ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် သင်ကြားရန် ဘာသာ စကား (၃၀) ခန့်ကို ခွင့်ပြုထားပြီးဖြစ်သည်။

မာတိကာ

မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း
စီမံကိန်း၏ နောက်ခံ အကြောင်းအရာ

→ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘာသာစကားသင်ပညာရေး
နှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများ

→ ချင်းပြည်နယ်၏ ယေဘုယျ အနေအထား

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်းမှတစ်ဆင့် မိခင်
ဘာသာစကားဖြင့်ပညာသင်ကြားရေး၏
အရေးကြီးပုံ

အကြံပြုချက်များ

ရည်ညွှန်းကိုးကားများ

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်းများပေါ်ပေါက်ရေးပမာဏခြေလှမ်းမှာမြန်မာနိုင်ငံ
ရှိတိုင်းရင်းသားဘာသာစကားများကိုပြောမှုကိုအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်အားလုံးပါ
ဝင်နိုင်သောပညာရေးစနစ်ပေါ်ပေါက်လာနိုင်ရေးအတွက်အရေးပါသောလုပ်ငန်း
စဉ် တရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့တွင်မူ ချင်းပြည်နယ်တွင် ဒေသခံ ဘာသာစကား
သင်ကြားရေးမှာဝေဖန်ဆွေးနွေးဆဲနှင့်စိန်ခေါ်မှုများရှိနေဆဲကိစ္စတရပ်ပင်ဖြစ်သည်။

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း/သင်ခန်းစာများပေါ်ပေါက်ရေးလမ်းညွှန်ချက်အရ
သတ်မှတ်ထားသော စာသင်ချိန်၊ စာသင်နှစ်အတွင်း ခွင့်ပြုထားသော သင်ခန်းစာ
များကိုရေးဆွဲပြုစုရန်မှာ တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်အစိုးရ၏တာဝန်ဖြစ်ပါသည်။
ပမာဏအကောင်အထည်ဖော်ခွင့်ပြုချက်ရရှိထားသော တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်
ငါးခုတွင်မူလတန်းအဆင့်၌တပတ်လျှင်သင်ခန်းစာငါးခုသတ်မှတ်နိုင်ခဲ့ပြီးအလယ်
တန်းတွင် တပတ်လျှင် လေးခုသတ်မှတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ အခြားပြည်နယ်လေးခုတွင်
သင်ခန်းစာများကို ဘာသာစကားသင်ကြားရေးအတွက် သုံးခုရန်နှင့် ဒေသသမိုင်း၊
ယဉ်ကျေးမှု၊ သဘာဝသယံဇာတ သို့မဟုတ် အခြားသဘောတူညီပြီးသောအ
ကြောင်းအရာများဖြစ်သည့် သတင်းအချက်အလက်နည်းပညာနှင့် စီးပွားရေးပညာ
စသည်တို့ကို သင်ကြားရန်နှစ်ခုရရှိယူ၍ ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားပါသည်။ စီမံကိန်း
ပထမအဆင့်နှင့် ဒုတိယအဆင့်ကြားကာလ (၂၀၁၉ခုနှစ် ဧပြီလ- ၂၀၁၉ခုနှစ်
အောက်တိုဘာလ) တွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ချင်းပြည်နယ်တွင်
ဒေသခံသမိုင်းသင်ကြားခွင့်ကို ပယ်ဖျက်ခဲ့ပါသည်။

ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း၊ဖတ်စာအုပ်များဖြန့်ဖြူးခြင်းနှင့်သင်ကြားရေးအကူအရာများ၏
လစာများကို ပေးခြင်းစသည့် သင်ကြားရေးဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်
ရန်အတွက် အတည်ပြုခြင်းသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ တာဝန်ဖြစ်သည်။ တိုင်း
ဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်များရှိ သက်ဆိုင်ရာ လူမှုရေးဝန်ကြီးများ၊ တိုင်းရင်းသား
ရေးရာဝန်ကြီးများ၊ ပညာရေးညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ တက္ကသိုလ်/ကောလိပ်များမှ
တာဝန်ရှိသူများ၊ ခရိုင်ပညာရေးအရာရှိများ၊ မြို့နယ်ပညာရေးရုံးများမှ ကိုယ်စား
လှယ်များ၊ အငြိမ်းစားဆရာ/ဆရာမများ၊ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/
ပြည်နယ်များမှပညာရေးဝန်ကြီးဌာနလက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးများပါဝင်
သောဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်းများအကောင်အထည်ဖော်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့
ကို တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့များမှ ဖွဲ့စည်းရသည်။ အထက်ပါ စာ
ရင်းတွင်မပါဝင်သော်လည်း စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများကို ဒေသခံကျွမ်း
ကျင်သူများအဖြစ် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းရေးဆွဲခြင်းတွင် ပါဝင်ရန်အတွက် သတ်မှတ်
ခွင့်ပြု ထားသည်။

³ ပြည်သူ့အင်အားဦးစီးဌာန - DoP (2015)
⁴ Ibid
⁵ Ro Sang. (2015).

ချင်းပြည်နယ်၏ ယေဘုယျ အနေအထား

ချင်းပြည်နယ်ရှိ လူဦးရေမှာ ၄၇၈,၈၀၀^၃ ခန့်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင်းတွင် ဆင်းရဲမွဲ
တေမှုအမြင့်ဆုံးဆုံးပြည်နယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ လူဦးရေ၏၇၀%ခန့်မှာ ဆင်းရဲမွဲတေမှု
သတ်မှတ်ချက်များ၏ အောက်တွင်နေထိုင်ရလျက်ရှိပြီး ၇၉% မှာ ကျေးလက်
ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည်။^၄ ချင်းလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ဘာသာစကားနှင့်
လူမျိုးကွဲပြားမှုများစွာလည်း ရှိနေပါသည်။ လူမျိုးစု ၅၃ ခု ခန့်ကို တိုင်းရင်းသား
၁၃၅ မျိုးတွင် ပါဝင်သော ချင်းနွယ်ဝင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအဖြစ် မြန်မာ
အစိုးရမှ အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ သို့သော် အချို့အဆိုအရ ဒေသီယအသံနှင့်
ဘာသာစကားမျိုးကွဲပေါင်း ၇၀ နှင့်အထက်ခန့်ရှိမည် ယူဆရပါသည်။^၅ လူမျိုး
စုအသီးသီးတွင် ဘာသာစကားနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီအသီးသီးရှိကြပြီး ၎င်းတို့
သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အမျိုးသားလက္ခဏာ ပြန့်ပွားရေး
အတွက် ဆောင် ရွက်လျက်ရှိကြသည်။ ရှေးကတည်းက ကော်မတီများသည် အစိုးရ
ခွင့်ပြုချက်ရရှိ လျှင် ဘာသာစကားသင်ကြားမှုကို တနင်္ဂနွေသင်တန်းကျောင်း
(Sunday School) များနှင့် ဧပြီလ သင်္ကြန်ပိတ်ရက်ရှည်များတွင် သင်ကြားလေ့ရှိ
ကြသည်။ သင်ကြား ရေးအတွက် ကော်မတီမှထုတ်ဝေသော စာပေအများစုမှာ
ခရစ်ယာန်သမ္မာကျမ်းစာ နှင့် ဓမ္မတေးတို့ဖြစ်ကြသည်။ ယနေ့တိုင် မိခင်ဘာသာ
စကားအား သင်ကြားရာတွင် ကော်မတီများ အသုံးပြုလေ့ရှိသည့်ပုံစံမှာ သမ္မာကျမ်း
စာပါ ကျမ်းပိုဒ်များကို ဖတ်ရှုစေခြင်း၊အလွတ်ကျက်မှတ်စေခြင်းနှင့် ပြန်လည်ရေး
သားစေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ချင်းလူမျိုးစုများအကြားတွင် သမ္မာကျမ်းစာအား မိမိ
ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားဖြင့် ဘာသာပြန် ပိုင်ဆိုင်ထားနိုင်ခြင်းသည် ဂုဏ်ယူစရာပင်
ဖြစ်ပြီး ဘာသာပြန်ဆရာ သာသနာပြုများကို ရိုသေလေးစားစွာ ဆက်ဆံလေ့ရှိကြ
သည်။ ဘာသာစကားအရေး အသားများနှင့် သမ္မာကျမ်းစာကို စတင်ဘာသာပြန်
ခဲ့သော ခရစ်ယာန် သာသနာပြု များမရောက်ရှိခင်ကချင်းလူမျိုးများတွင် နှုတ်တိုက်
လက်ဆင့်ကမ်းသော ယဉ်ကျေး မှု ဓလေ့ထုံးတမ်းများရှိသော်လည်း စာပေအရေး
အသားများမရှိပါ။ ချင်းလူမျိုးစုများ အကြားတွင် အနည်းငယ် အင်အားတောင့်တင်း
မှုရှိသော ဖလမ်း/လိုင်ဇီ (Falam/Laizo), တီးတိန်/ဇိုမီး (Tedim/Zomi), ဟားခါး/
လိုင် (Hakha/Lai)လူမျိုးစုများတွင်မူ ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားဖြင့် သတင်းစာ
ထုတ်ဝေမှုများနှင့် ရေဒီယိုအစဉ်ထုတ်လွှင့်မှုများရှိပါသည်။

ချင်းပြည်နယ်၏ပညာရေးအခြေအနေ

ချင်းပြည်နယ်ရှိပညာရေးအခြေအနေနှင့်ပတ်သက်၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ်အချက်အ
လက်အချို့ကို အောက်ရှိဇယား(၁) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။
သန်းခေါင်စာရင်းပါ အချက်အလက်များအရဆိုလျှင် ချင်းပြည်နယ်တွင် ပညာရေး
ဆုံးခန်းတိုင်အောင်သင်ကြားခဲ့သော လူဦးရေမှာ အခြားတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်
နယ်များနှင့်ယှဉ်လျှင် အလွန်နိမ့်ကျပါသည်။ မူလတန်းတက်နိုင်သော ကလေးဦး

မာတိကာ

မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း စီမံကိန်း၏ နောက်ခံ အကြောင်းအရာ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘာသာစကားသင်ပညာရေး နှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများ

→ ချင်းပြည်နယ်၏ ယေဘုယျ အနေအထား

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းမူတစ်ဆင့် မိခင် ဘာသာစကားဖြင့်ပညာသင်ကြားရေး၏ အရေးကြီးပုံ

အကြံပြုချက်များ

ရည်ညွှန်းကိုးကားများ

ဇယား (၁)၊ ချင်းပြည်နယ်ရှိ ပညာရေးဆိုင်ရာကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ

အမျိုးအစားများ (ချင်းပြည်နယ်)	ရာခိုင်နှုန်း (ပျမ်းမျှ)
မူလတန်းကျောင်းသားဦးရေ	၉၅%
အလယ်တန်းကျောင်းသားဦးရေ	၆၇%
အထက်တန်းကျောင်းသားဦးရေ	၄၀%
တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းစာမေးပွဲ အောင်မြင်နှုန်း (ပလက်ဝမြို့နယ်)	၆%
တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းစာမေးပွဲ အောင်မြင်နှုန်း (ဖလမ်းမြို့နယ်)	၃၀%
စုစုပေါင်း တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းစာမေးပွဲအောင်မြင်နှုန်း	၂၀%
စာတတ်မြောက်မှုနှုန်း (အရွယ်ရောက်ပြီး အမျိုးသမီးများ)	၇၀%
စာတတ်မြောက်မှုနှုန်း (အရွယ်ရောက်ပြီး အမျိုးသားများ)	၉၀%

ရေ၏ ၉၅% ခန့် သည် မူလတန်းကျောင်းများတွင် တက်ရောက်သင်ကြားလျက် ရှိသော်လည်း^၆ အလယ်တန်းတွင် ၆၇% ခန့် နှင့် အထက်တန်းတွင် ၄၀% ကျော် ခန့်သာ သင်ကြားလျက်ရှိသည်။^၇ ချင်းပြည်နယ်ရှိကျောင်းသားများ၏ နှစ်စဉ် တက္ကသိုလ်ဝင်တန်း စာမေးပွဲအောင်နှုန်းမှာလည်း တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်များ အကြားတွင် အနိမ့်ဆုံးအဖြစ်ရပ်တည်လျက်ရှိသည်။ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ပညာသင်နှစ် အတွင်းတွင် ပလက်ဝမြို့နယ်၌ ဖြေဆိုသူ၏ ၆% ခန့်သာ အောင်မြင်သည်။ ဖလမ်း တွင် အောင်ချက်ရာခိုင်နှုန်း ၃၀% ခန့်အထိရှိကာ ချင်းပြည်နယ်တစ်ခုလုံးတွင် အောင် ချက်အမြင့်ဆုံးမြို့နယ်ဖြစ်ပါသည်။^၈ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနရှိ အချက် အလက်များ အရ ချင်းပြည်နယ်ရှိ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ပညာသင်နှစ်အတွက် တက္ကသိုလ် ဝင်တန်းစာမေးပွဲအောင်ချက်ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဖြေဆိုသူစုစုပေါင်း၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း အောက် သာရှိပါသည်။^၉ တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းကျောင်းသားဦးရေ ၄၀% ၏ ၂၀% သာအောင်မြင်သည်ဆိုသည့် အဓိပ္ပာယ်အရ စာမေးပွဲဖြေဆိုနိုင်သော ကျောင်းသား

ဦးရေ၏ ၁၀% ခန့်သာ အောင်မြင်သည် ဟူ၍ ဆိုရပေမည်။ ဤအချက် အလက်ရရှိလျှင် ချင်းပြည်နယ်ရှိ အသက် ၁၆ နှစ် ကျောင်းသားများ၏ ၉၀% ခန့်မှာ ကျန်းခြင်း (သို့မဟုတ်) ကျောင်းထွက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း နှစ်မျိုးလုံး သော်လည်းကောင်း ကြုံတွေ့ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆရပေမည်။ ချင်းပြည်နယ်တစ်ခုလုံးရှိ အမျိုးသမီးများ၏ စာတတ်မြောက်မှုနှုန်းနှင့်ပညာရေး အခြေအနေမှာလည်း နိမ့်ပါး လျက်ရှိပါသည်။ ချင်းပြည်နယ်တွင်း စာတတ် မြောက်မှုနှုန်းမှာ အမျိုးသမီးများတွင် ၇၀% ခန့်ရှိပြီး အမျိုးသားများတွင် ၉၀% ခန့်ရှိပါသည်။ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ပျမ်းမျှစာတတ်မြောက်မှု နှုန်းမှာ ၉၀ % ခန့်ရှိပြီး အမျိုးသမီးများအတွက် ၈၆% ကျော်နှင့် အမျိုးသားများတွင် ၉၅% အထိရှိပါသည်။^{၁၀} ချင်းပြည်နယ်တွင်းရှိ စာတတ်မြောက်မှုနှုန်းမှာ ဒေသ အလိုက်ပင် မတူညီပါ။ ဥပမာဆိုရလျှင် ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း ပလက်ဝ မြို့နယ်၏ ဆမီးမြို့နယ်ခွဲတွင် အမျိုးသမီးဦးရေ၏ ငါးဆယ်ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ စာတတ်မြောက်ပြီး စုစုပေါင်းစာ တတ်မြောက်မှုနှုန်းမှာ ၇၀% အောက်သာ ရှိနေပါသည်။^{၁၁} လူလတ်ပိုင်း အမျိုးသမီး နှင့် အမျိုးသားများ၏ စာတတ်မြောက်မှု

^၆ ပြည်သူ့အင်အားဦးစီးဌာန - DoP (2015)
^၇ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ် နှင့် UNDP မြန်မာ (2018)
^၈ Khonumthung News. (2019)
^၉ BNI online Ibid

^{၁၀} စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ် နှင့် UNDP မြန်မာ (2018)
^{၁၁} ပြည်သူ့အင်အားဦးစီးဌာန - DoP (2017).

မာတိကာ

မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း စီမံကိန်း၏ နောက်ခံ အကြောင်းအရာ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘာသာစကားသင်ပညာရေး နှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများ

→ ချင်းပြည်နယ်၏ ယေဘုယျ အနေအထား

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းမူတစ်ဆင့် မိခင် ဘာသာစကားဖြင့်ပညာသင်ကြားရေး၏ အရေးကြီးပုံ

အကြံပြုချက်များ

ရည်ညွှန်းကိုးကားများ

နှုန်းမှာမူ ၉၀% ကျော်အထိရှိပါသည်။ လူငယ်မျိုးဆက်များအတွင်း စာတတ်မြောက်မှုနှုန်း မြင့်မားလာခြင်းသည် ပြည် နယ်တွင်းရှိ ပညာရေးအခြေအ နေတိုးတက်လာခြင်းနှင့် ပညာရေးတွင် ကျား/မ ခွဲခြားမှုလျော့ကျလာမှုကို မီးမောင်းထိုးပြခြင်းနေပါသည်။ မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းစီမံကိန်း (MEPP) အဖွဲ့အနေနှင့်ချင်းပြည်နယ်ရှိစာသင်ခန်းများတွင် မိခင်စကားဖြင့်သင်ကြားခြင်းကို အဓိကထားသော ဒေသတွင်းသင်ရိုးညွှန်းတမ်း နှင့် သင်ခန်းစာများသင်ကြားနိုင်ရေးကို မှန်ကန်ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်တွင်းရှိ ကလေးသူငယ်များအား အပေါင်းလက္ခဏာဆောင် သော ပညာရေးအတွေ့အကြုံများကို ရရှိစေပြီး ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားဖြင့် သင်ကြားသည့် သင်ခန်းစာအကြောင်းအရာများကို ထိရောက်စွာနားလည်လိမ့်မည် ဟု ယုံကြည်ပါသည်။ ကလေးသူငယ်များအနေနှင့် ၎င်းတို့မိခင်ဘာသာစကားဖြင့် ဦးစွာသုတရားမှီးခြင်းက ပိုမိုမှတ်မိနားလည်လွယ်၍ ဒုတိယဘာသာစကားဖြင့် သင်ယူရာတွင် ပိုမိုလွယ်ကူစေမည်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင်ဒေသတွင်းသုံး သင်ရိုးညွှန်းတမ်းအစီအစဉ်အရ လူနည်းစုဘာသာစကားများကို ကျောင်းတွင်း ဘာသာရပ်အဖြစ် ချင်းပြည်နယ်တွင်ပို့ချလျက်ရှိပြီး ကျန်ဘာသာရပ်များကို မြန်မာ ဘာသာဖြင့်သာ ဆက်လက်ပို့ချလျက်ရှိပါသည်။ အောက်စာပိုဒ်တွင် ချင်းပြည်နယ်ရှိ ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်းအသုံးပြုအခြေအနေကို ဖော်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။

ချင်းပြည်နယ်တွင် ဒေသတွင်းသုံး သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း အခြေအနေ

အရည်အသွေးကောင်းမွန်သောမိခင်ဘာသာစကားအခြေပြုသင်ခန်းစာများထွက် ပေါ်လာရေးသည် အရည်အချင်းပြည့်မီသော ဆရာ/ဆရာမမွေးထုတ်နိုင်ရေး အ ပေါ်တွင် များစွာ အခြေတည်ပါသည်။ ဦးစွာပမာဏအဖြစ် တိုင်းရင်းသားဘာသာ စကားသင် ဆရာများကို ကျပ်သုံးသောင်းအပိုဆောင်းချီးမြှင့်ငွေပေးအပ်ပြီး နောက်စာသင်နှစ်များတွင် ဝင်ရောက်လာသောဆရာ/ဆရာမများ အားလုံးကို ၎င်း ပမာဏအတိုင်း လစာတိုးမြှင့်ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။¹² ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း ပေါ်ပေါက်ရေးကို အားပေးသည့်အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားသင်ဆရာ များ (သင်ကြားရေးလက်ထောက်များ) ကို မတူညီသော ဘာသာရပ်အမျိုးမျိုးကို သင်ကြားစေခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားသင်ဆရာများနှင့် သင် ကြားလက်ထောက် အများစုကို စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများ၏ ထောက်ခံ

မှုဖြင့် ရပ်ရွာတွင်းမှပင် ရွေးချယ်ခန့်အပ်ခဲ့ပါသည် (အောက်တွင်ကြည့်ရန်)။ သို့ သော် ဤသို့ခန့်အပ်ခဲ့သောဆရာအချို့တွင် မိခင်ဘာသာစကားအား အပြည့်အဝ ကျွမ်းကျင်မှုထက် အခြားဆင်တူသည့် ဘာသာစကားသို့မဟုတ် ဗမာဘာသာ စကားအား ပိုမိုကျွမ်းကျင်မှုများလည်း ရှိနေပါသည်။ အဆိုပါ ဆရာများအတွက် လုံလောက်မှုတပြီး စနစ်တကျဖြစ်သော ဘာသာစကားသင်ကြားရေးဆိုင်ရာ လေ့ ကျင့်ပေးမှုများလည်းအားနည်းနေနိုင်ပါသည်။ အချို့ဆရာများမှာ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ပင် ပညာရေးပြီးဆုံးခြင်းမရှိသေးပါ။ ထို့အပြင် မူဝါဒအသစ်အရ တိုင်းရင်းသားဘာ သာစကားသင်ကြားမှုကို ခွင့်ပြုထားသော်လည်း အချို့ဝေးလံ ခေါင်ဖျားသောဒေသ များတွင် ကျောင်းချိန်ပြင်ပတွင်သာ သင်ကြားနေဆဲဖြစ်ပါသည်။

သင်ကြားရေးလက်ထောက်များ ခန့်ထားခြင်းအတွက် လိုအပ်ချက်များကို သတ် မှတ်ပြီးဖြစ်သော်လည်း တိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားသင် ဆရာများ ခန့်ထားရေး အတွက်မူ သတ်မှတ်ထားရှိခြင်းမရှိသေးပါ။ လက်ရှိစည်းမျဉ်းစည်းကမ်း သတ်မှတ် ချက်များအရလည်း တိုင်းရင်းသားဘာသာစကား တစ်ခုစီကိုသင်ရန်အတွက် သင်ကြား ရေးလက်ထောက်များ အများအပြားခေါ်ယူရန် အဆင်ပြေရန်မှာလည်း မလွယ်ကူ လှပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ချင်းပြည်နယ်ရှိ ကျေးရွာအများစုတွင် ရှိသော ဘာသာစကားသင်ဆရာအများစုမှာ အခြေခံပညာအထက်တန်း ပြီးမြောက်ထား ခြင်းမရှိပါ။ (အချို့ဒေသများတွင် မည်သည့် ဘာသာစကားသင် ဆရာမှ အခြေခံ အထက်တန်း ပြီးမြောက်ထားခြင်း မရှိပါ။) တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားသင် ဆရာများ ခန့်အပ်မှုတွင်လည်း အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရေရာသေချာမှု များမရှိပါ။ ခန့်ထားရေးနှင့်ပတ်သက်၍ သတ်မှတ်အရည်အချင်းများကို ပြင်ပသို့ ကြေညာခြင်းမရှိပါ။ စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများမှ သင့်တော်သည်ဟု၍ တင်ပြလာသော ဆရာများစွာကိုလည်း ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် တိုင်းရင်းသား ရေးရာဝန်ကြီးဌာနများမှ အတည်ပြုခန့်အပ်ပေးရန် ငြင်းဆန်လေ့ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ငြင်းဆန်ရခြင်း၏အကြောင်းအရင်းကိုလည်း သိရခြင်းမရှိပါ။ ဤကဲ့သို့ မရေရာ မသေချာသော အလုပ်ခန့်အပ်ခြင်း မူဝါဒ များကြောင့် ဘာသာစကားသင်ဆရာများ နှင့် စာပေယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများအကြား တွင်သာမက ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန (MoE)၊ တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီးဌာန (MOEA) များနှင့်ပါ ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွား နိုင်ပါသည်။ အချို့စာပေယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများအဆိုအရ အထက်ပစ်ခန့်ခွဲမှု အလွဲများကြောင့် အချို့ဒေသများတွင် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ခန့်အပ်ထားသော ဆရာမများမှ အပိုဆောင်းလစာရရှိမှုဖြင့် တိုင်းရင်းသားဘာသာစကား တစ်လုံး တစ်ပါဒမျှ တတ်မြောက်ခြင်းမရှိဘဲ ဝင်ရောက်သင်ကြားမှုကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်ဟု၍ သိရှိရပါသည်။ ဖတ်စာအုပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍သိရှိရ သည့်မှာ ချင်းပြည်နယ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားတိုင်းရင်းသား ဒေသတွင်းသုံးသင် ရိုးညွှန်းတမ်းအဖြစ် အသုံးပြုထားသည့် သင်ခန်းစာအများစုမှာ မြန်မာဘာသာ စကားသုံး ဖတ်စာအုပ်များမှ တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်ဆိုထားသည်များသာဖြစ်၍ တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဒေသတွင်းနှင့်ဆီလျော်သည့် အကြောင်း အရာများကို ပြုစုထားခြင်းမျိုး မဟုတ်ပေ။

¹² MEPP 1 မှရန်ပုံငွေထောက်ပံ့မှုရသော်လည်း တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားသင်ဆရာအများစု အတွက်မှာ မူမရေရာမသေချာမှုများ များပြားလျက်ရှိနေပါသေးသည်။ အချို့မှာလစာများအချိန်မီမရရှိသည့် အခက် အခဲများရှိနေပါသည်။

မာတိကာ

မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း စီမံကိန်း၏ နောက်ခံ အကြောင်းအရာ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘာသာစကားသင်ပညာရေး နှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများ

→ ချင်းပြည်နယ်၏ ယေဘုယျ အနေအထား

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းမူတစ်ဆင့် မိခင် ဘာသာစကားဖြင့်ပညာသင်ကြားရေး၏ အရေးကြီးပုံ

အကြံပြုချက်များ

ရည်ညွှန်းကိုးကားများ

ချင်းပြည်နယ်ရှိ လူမှု-ယဉ်ကျေးမှုအခြေအနေများမှလည်း ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုး ညွှန်းတမ်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်အဖြစ်တည်ရှိ နေပါသည်။ ဥပမာဆိုရလျှင် ရှေးဦးကလေးသူငယ်ပြုစောင့်ရှောက်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုး ရေးအတွက် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း (ECCD)ရေးဆွဲရန်အတွက် ကွဲပြားစုံလင်သော တိုင်းရင်းဘာသာစကားများဖြင့် သင်ခန်းစာပြုလုပ်ရန် ရန်ပုံငွေချမှတ်ပေးခဲ့သော် လည်း မည်သည့် ချင်းမျိုးနွယ်စု ဘာသာစကားများကို ရွေးချယ်၍ မည်သည့်စာပေ ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည် ဟူသော အချက်အ လက်များကို ရှာဖွေ၍မရပါ။ ဖလမ်းမြို့နယ်မှ နိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦးနှင့် ရပ်ရွာ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအား¹³ မေးမြန်းရာတွင် ဖလမ်းမြို့တွင် ကွဲပြားသော လူနည်းစု ဘာသာစကားများအရေအတွက် မည်မျှကို ငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်းများနှင့် ပတ် သက်၍ ရပ်ရွာထဲတွင် စိုးရိမ်မှုများရှိသည်ဟူ၍ ဖြေဆိုခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတို့အဆိုအရ ဤသို့လူနည်းစုဘာသာစကားများကို သင်ကြားရန်ပြုလုပ်ခြင်းသည် ဖလမ်းလိုင်ဇီ ဘာသာစကားအား ဘုံဘာသာစကားအဖြစ်အသုံးပြုခြင်းကို ထိခိုက်စေမည်ဖြစ်ပြီး ဖလမ်းမြို့နယ်အတွင်းရှိ ရပ်ရွာစည်းလုံးမှုကို ထိခိုက်စေမည်ဟုဆိုပါသည်။¹⁴ ၎င်း အဆိုအရ မြို့နယ်တစ်ခုလုံးတွင် သင်ကြားရေးအတွက် ဘုံဘာသာစကားတစ်ခုဖြင့် သာသင်ကြားရန်ပြင်ဆင်စေလိုပြီး စာပေယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများအနေဖြင့် ဖြစ် ပွားလာနိုင်သော ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမှုရေးပြဿနာများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိ ဘဲ စာအုပ်များထုတ်ဝေ လျက်ရှိသည် ဟုဆိုပါသည်။ သို့သော် ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်း သည် ဖလမ်းမြို့နယ်တွင်း အင်အားနည်းပါးသော မျိုးနွယ်စုငယ်များ ကို ဖယ်ထုတ် သကဲ့သို့ ဖြစ်မည် ဖြစ်သည် ။ ဟားခါးမြို့နယ်တွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သောဖြစ်စဉ်များအရ ဆိုလျှင် မြို့နယ်တွင်း၌ လိုင်ဟားခါးစာပေယဉ်ကျေးမှုကော်မတီမှ လိုင်ဟားခါး ဘာသာစကားဖြင့် ကလေးသူငယ်များ၏ ပညာရေး (ECCD) နှင့်ပတ်သက်၍ စာအုပ်များရေးသားပြုစုထုတ်ဝေရန် လှုပ်ရှားမှုတစ်ခုပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ဟားခါးမြို့နယ်တွင် အသုံးပြုလျက်ရှိသော လောကီတူနှင့်ဇီဖေ ကဲ့သို့သော ဘာသာစကား ဖြင့်ထုတ်ဝေခြင်းမရှိပါ။ ဤကဲ့သို့သောဖြစ်စဉ်များက ချင်းပြည်နယ် တွင်းတွင် ဒေသသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်းပေါ်ပေါက်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ပြဿနာ များစိန်ခေါ်မှု များကို မီးမောင်းထိုးပြနေပါသည်။

သုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် အဓိကကြုံတွေ့ရသည်မှာ ဘာသာစကား၏ ရှုပ်ထွေး သိမ်မွေ့မှုများအရ မည်သည့်ဘာသာစကားများကို အသုံးပြု၍ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း ရေးဆွဲမည်နည်း ဟူ၍ပင်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ပညာသင်နှစ်မှစတင်၍ ချင်း ပြည်နယ်ရှိ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီးဌာနတို့ ပူးပေါင်း၍ စာပေယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများ၊ ယူနီဆက်စ် (UNICEF) တို့နှင့်အတူ ဒေသတွင်း သုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း များပေါ်ပေါက်ရေးကို လုပ်ဆောင်လာခဲ့ကြပါသည်။ စာပေ

¹³ Edwards, N. (2017).
¹⁴ This term is synonymous with lingua franca.

ယဉ်ကျေးမှု ကော်မတီများမှ မိမိတို့၏သက်ဆိုင်ရာဘာသာစကားကို ပြည်နယ် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနများသို့ ပြည်နယ်အဆင့် အတည်ပြုပေးနိုင်ရန် တင်ပြကြပြီး ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ သင်ခန်းစာများ၊ စာအုပ်စာတမ်းများကို မြန်မာဘာသာမှ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပြီးနောက် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုး သားသင်ရိုးညွှန်းတမ်းကော်မတီသို့ အတည်ပြုချက်ရရှိရန် ပို့ဆောင်ကြပါသည်။¹⁵ ချင်းပြည်နယ်ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် နေပြည်တော်ရှိ တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန် ကြီးဌာနတို့အနေဖြင့် ကနဦးတွင် လျှောက်ထားလာသမျှဘာသာစကားတိုင်းအား ခွင့်ပြုခဲ့သော်လည်း ဘာသာစကား ၂၅ ခုခန့်အထိ ခွင့်ပြုပြီးသောအခါ အခြား ဘာသာစကားများကို လျှောက်ထားခွင့်ရပ်ဆိုင်းခဲ့သည်။ တနည်းအားဖြင့်ဆိုလျှင် ဘာသာစကားသင်ကြားခွင့်အား ရွေးချယ်ရာတွင် ဦးရာလူစနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့ ခြင်းဖြစ်သည်။¹⁶ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနအတွက်လည်း ချင်းပြည်နယ်တွင် ဘာသာ စကားပေါင်းမြောက်မြားစွာရှိနေခြင်းမှာ ရှုပ်ထွေးမှုများဖြစ်ပေါ်စေပြီး ဒေသတွင်း သုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်းပေါ်ပေါက်ရေးကို ထိထိရောက်ရောက်လုပ်ဆောင်ရန် အခက် အခဲများဖြစ်ပွားစေခဲ့ပါသည်။ ဤအကျိုးဆက်အနေဖြင့် သင်ကြားရန် ခွင့်ပြုမိန့် ရရှိခဲ့သော အချို့ဘာသာစကားများမှာ ရပ်ရွာတွင်းတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုနေကြသော ဘာသာစကားများမဟုတ်ဘဲ အတက်ကြွဆုံး တိုက်တွန်းပြော ဆိုနိုင်သောလူများရှိသည့်အဖွဲ့မှ ဘာသာစကားများ ဖြစ်သည်များဖြစ်နေပါသည်။ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် တက်ရောက်လာသော အချို့လူများ၏အဆိုအရ (အောက် တွင်ကြည့်ပါ) ၎င်းတို့ဘာသာစကားမှာ သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေတွင် ကျယ်ပြန့်စွာ ပြောဆိုအသုံးပြုကြသော်လည်း သင်ကြားခွင့်မရရှိဘဲ အချို့သော ဘာသာစကား အသေးအချို့ကိုမူ ခွင့်ပြုထားပြန်သည်ဟုဆိုပါသည်။ ဥပမာဆိုလျှင် ကန်ပက်လက် မြို့နယ်၌ ဘာသာစကား အတော်များများပြောကြသော်လည်း ငါးခုသာ သင်ရိုး ညွှန်းတမ်းရေးဆွဲရန် ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။¹⁷ အလားတူပင် ချင်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် လိုင်ဟားခါးအဖွဲ့များမှ လိုင်ဟားခါးဘာသာစကားမှလွဲ၍ အခြား ဘာသာစကားများဖြင့် သင်ကြားမှုကို ခွင့်မပြုရန် ဖိအားပေးမှုကြောင့် အခြားမျိုး နွယ်စုငယ်များ၏ဘာသာစကားများအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမပြုဘဲ ဖယ်ကျဉ် ထားသည် ဟုဆိုကြပါသည်။ ဟားခါးမြို့နယ်တွင် လိုင်ဟားခါးစာပေယဉ်ကျေးမှု အဖွဲ့ကြီးပမ်းချက်အောင်မြင်ပြီး လိုင်ဟားခါးဘာသာကိုသာ သင်ကြားရန်ခွင့်ပြု ချက်ရခဲ့ပြီး ထန်တလန်မြို့နယ်တွင်မူ အခြားဘာသာစကားငယ်အချို့ဖြင့် ကျောင်း များတွင် သင်ကြားရန် ခွင့်ပြုချက်ရရှိခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။

¹⁵ Zaw Latt Tun. (2019).
¹⁶ ချင်းပြည်နယ်ရှိကျောင်းများတွင်သင်ကြားရန်ခွင့်ပြုခဲ့သောဘာသာစကားများမှာနေပြည်တော်သို့ဘာသာ ပြန် စာမူများ၊ စာရွက်စာတမ်းများကို အလျင်အမြန်ပေးပို့နိုင်ခဲ့သော စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများမှ ဖြစ်သည်။
¹⁷ MEPP အဆင့် ၁ နှင့် ၂

မာတိကာ

မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း စီမံကိန်း၏ နောက်ခံ အကြောင်းအရာ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘာသာစကားသင်ပညာရေး နှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများ

ချင်းပြည်နယ်၏ ယေဘုယျ အနေအထား

→ ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း

→ ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းမှတစ်ဆင့် မိခင်ဘာသာစကားဖြင့်ပညာသင်ကြားရေး၏ အရေးကြီးပုံ

အကြံပြုချက်များ

ရည်ညွှန်းကိုးကားများ

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း

မြန်မာ့ပညာရေးပူးပေါင်းစီမံကိန်း (MEPP) ဒုတိယအဆင့်အရ ချင်းပြည်နယ်အဖွဲ့အနေဖြင့် ချင်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ ငါးခုကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ဤဆွေးနွေးပွဲ၏ရလဒ်အဖြစ် ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ ၈ ရက်နေ့တွင် ပထမဆုံးအကြိမ် ချင်းပညာရေးဖိုရမ်ကို ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ချင်းပညာရေးဖိုရမ်ကို ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန (MoE)၊ တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီးဌာန (MoEA)၊ ချင်းပြည်နယ်အစိုးရ၊ စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများနှင့် ဖိတ်ကြားထားသော ပုဂ္ဂိုလ်များစုစုပေါင်း လူဦးရေ (၉၀) တက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်းအဖွဲ့အနေနှင့် စုစုပေါင်း ဘာသာစကားအုပ်စု ၃၅ ခု မှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်အတူ မြို့နယ် (၉) ခုနှင့် ချင်းပြည်နယ်ပြင်ပရောက် ရပ်ရွာလူထုကိုယ်စားပြုသူများ ၂၄၀ ကျော်အထိ တွေ့ဆုံနိုင်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများတွင် အစိုးရအရာရှိများမှ တိုင်းရင်းသားစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများ၏ အင်အားနှင့်ခိုင်မာမှုကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြပြီး ကော်မတီများ၏ မိခင်ဘာသာစကားပညာရေးနှင့် ကလေးသူငယ်များအတွက် ပညာရည်မြှင့်တင်ရေးစသည်တို့အတွက် ကြိုးပမ်းမှုအား ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့ကြသည်။

ဆရာများအတွက် လိုအပ်ချက်နှင့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းတိကျစွာ သတ်မှတ်ရေးတို့မှာ အရေးကြီးပါသည်။ ဆရာများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ အရည်အချင်းတိုးတက်ရေးနှင့်အသိအမှတ်ပြုရေးတို့အတွက်လည်းတိကျရှင်းလင်းစွာသတ်မှတ်ပေးရန်လိုလားမှုများရှိပါသည်။ ဒေသခံဘာသာစကားများကိုအချို့နေရာများတွင် ဘာသာစကားသင်ဆရာများက သင်ကြားပြီး အချို့နေရာများတွင် သင်ကြားရေးလက်ထောက်များက သင်ကြားပါသည်။ ဤဘာသာစကားသင်ဆရာများနှင့်သင်ကြားရေးလက်ထောက်များတွင် ဆရာဖြစ်သင်တန်းများပေးထားခြင်းမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့၏သင်ကြားရေး အရည်အသွေးမှာ များစွာထိခိုက်နေလျက်ရှိပါသည်။

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းမှတစ်ဆင့် မိခင်ဘာသာစကားဖြင့် ပညာသင်ကြားရေး၏အရေးကြီးပုံ

လက်ရှိအခြေအနေအရစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများဖွဲ့စည်းခွင့်ရှိခြင်းနှင့် သမိုင်းတလျှောက် ဘာသာစကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များအား ထိန်းသိမ်းလာခဲ့ခြင်းကြောင့် ချင်းပြည်နယ်ရှိ ဘာသာစကားအုပ်စုအများတွင် ဒေသတွင်းသုံး သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများရေးဆွဲနိုင်စွမ်းရှိကြပါသည်။ (မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ဒေသတွင်) မြန်မာ့ပညာရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းစီမံကိန်း (MEPP) ကိုအကောင်အထည်ဖော်နေသည့် တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များအနက် ချင်းပြည်နယ်အနေနှင့် ကွဲပြားသည်မှာ အစိုးရမှ ဆောင်ရွက်ခြင်းမဟုတ်သော သီးခြားပညာရေးဌာနများဖွင့်လှစ်ထားရှိသော တိုင်းရင်း

သားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း (EAO) မရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိတွင် ချင်းပြည်နယ်၌ ပညာရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်နေသည်မှာ တိုင်းရင်းသားစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများနှင့် EAO မဟုတ်သော ပညာရေးဌာနတို့ဖြစ်ကြပါသည်။

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ တိုးမြှင့်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် ကျောင်းများအနေနှင့် စာသင်ခန်းများအား ပြင်ဆင်ခြင်း သို့မဟုတ် စာသင်ချိန်များအား ပိုမိုကောင်းမွန်အောင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ အမျိုးမျိုးသောဘာသာရပ်၊ သင်ခန်းစာများကို ဘာသာပြန်ဆိုရေးသားခြင်းအတွက် ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်းဖြင့် သင်ကြားနိုင်စွမ်း နှင့် တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားဖြင့် သင်ကြားနိုင်ရန် သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများ ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဦးစားပေးအနေနှင့် ကလေးငယ်များအား ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို အသုံးပြု၍ မိခင်ဘာသာစကားဖြင့် သင်ကြားနိုင်ရေးကို ဆက်လက်ထောက်ပံ့သွားရမည် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဆရာမွမ်းမံသင်တန်းများ ပေးအပ်ခြင်း၊ ပညာရေးအရည်အသွေးမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ဒေသများတွင် လိုအပ်သောဘာသာစကားများကို လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်သွားရမည်ဖြစ်သည်။

ကလေးသူငယ်များအတွက် ၎င်းတို့၏မိခင်ဘာသာစကားအသုံးပြုသင်ကြားခြင်းသည် အသိဉာဏ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို¹⁸ ကောင်းစွာအထောက်အပံ့ပေးပြီး ဤသို့ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ပညာရေးရလဒ်များ တိုးတက်လာခြင်း၊ အားလုံးပါဝင်နိုင်သော အမျိုးသားပညာရေးစနစ် နှင့်အတူ အစိုးရပုံစံနှင့်မူဝါဒ များတွင်ပါဝင်သော အားလုံးအတွက်အရည်အသွေးရှိသော ပညာရေး စသည့် အကျိုးကျေးဇူးတို့ကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ချင်းပြည်နယ်နှင့်အခြားပြည်နယ်များတွင် မိခင်ဘာသာစကား ပညာရေးအောင်မြင်ခြင်းသည် တိုင်းရင်းသားများစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများအား လေးစားကြောင်း နှင့် ချီးမြှောက်ကြောင်းအဖြစ် သက်သေပြနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်တွင်လည်းများစွာအထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် လူနည်းစုစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများအား နိုင်ငံပညာရေးစနစ်မှ ဖယ်ကျွတ်ထားခြင်းအပေါ် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ မကျေနပ်ချက်များကိုလည်း ကုစားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ရေရှည်တွင် မူလတန်းအဆင့်၌ပင် ရှိနေပြီးသော ဘာသာရပ်ပေါင်းစုံ၏ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများကို ဘာသာစကားပေါင်းစုံသို့ ဘာသာပြန်ဆိုရန်အတွက် နည်းနာအတတ်ပညာနှင့်လုပ်နိုင်စွမ်းများလိုအပ်ပါသည်။ ချင်းပြည်နယ်ရှိအချို့ဘာသာစကားများတွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာဝေါဟာရများမရှိသဖြင့် အင်္ဂလိပ်နှင့်ဗမာဘာသာစကားတို့မှ ငှားရမ်း

¹⁸ ကလေးများအား မိခင်ဘာသာစကားဖြင့်သင်ကြားခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးကို အောက်ပါအချက်များအတိုင်းသိရှိနိုင်ပါသည်။ (၁) ဘာသာစကားမျိုးစုံ ကျွမ်းကျင်မှု (၂) ကျောင်းတွင်းပညာရပ်များတွင် ထူးချွန်ရန် အလားအလာကောင်းမှု (၃) ယဉ်ကျေးမှုပေါင်းစုံနှင့် ဘာသာပေါင်းစုံအပေါ်တွင် အပေါင်းလက္ခဏာ ဆောင်သော သရုပ်လက္ခဏာ မိမိကိုယ်ကိုနှင့်အခြားသူအပေါ် ကောင်းမွန်၍ အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော စိတ်ဓာတ်ရှိခြင်း (Skutnabb-Kangas, T., 1999, p. 42).

မာတိကာ

မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း စီမံကိန်း၏ နောက်ခံ အကြောင်းအရာ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘာသာစကားသင်ပညာရေး နှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများ

ချင်းပြည်နယ်၏ ယေဘုယျ အနေအထား

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း

→ ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်းမှတစ်ဆင့် မိခင် ဘာသာစကားဖြင့်ပညာသင်ကြားရေး၏ အရေးကြီးပုံ

→ အကြံပြုချက်များ

ရည်ညွှန်းကိုးကားများ

အသုံးပြုရပါသည်။ စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများအနေနှင့်အသေးစိတ်ကျသော သင်ခန်းစာများရေးဆွဲရာနှင့်ဘာသာပြန်ရာတွင်ဝေါဟာရများ တီထွင်အသုံးပြုမည် လား အခြားဘာသာမှ ငှားရမ်းအသုံးပြုမည်လား စသည်မေးခွန်းများကို အချင်းချင်း ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရမည်ဖြစ်ပြီး ရပ်ရွာအတွင်းတွင်လည်း ဆွေးနွေးရန်ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်လာ မည်ဖြစ်သည်။

ဒေသတွင်းသင်ရိုးညွှန်းတမ်းအနေနှင့် ချင်းဘာသာစကားဖြင့် ပထမတန်းမှတတိယ တန်းအထိ အောင်မြင်စွာသင်ကြားနိုင်ပါက နောင်တွင် ချင်းပြည်နယ်ရှိ ပညာရေး အရည်အသွေးမြင့်မားလာပြီး အခြေခံပညာအထက်တန်းကျောင်းများအထိ တိုးချဲ့ သင်ကြားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ချင်းပြည်နယ်တစ်ခုလုံး၏ သင်ကြားရေး အရည်အသွေး တိုးမြှင့်လာပြီး ချင်းလူမျိုး ကလေးသူငယ်များ၏ ပညာအရည်အချင်း ကို ထိရောက်စွာမြှင့်တင်သွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ချင်းပြည်နယ်ရှိ ကျောင်းများ တွင် ချင်းစကားများဖြင့် သင်ကြားရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မတူညီသောအမြင်များစွာ ရှိပါသည်။ အချို့သော အားပေးပါဝင်သူများအနေနှင့် ဒေသခံဘာသာစကားမျိုးစုံဖြင့် သင်ကြားနိုင်ရန် လိုလားပါသည်။ သို့သော် မတူညီသော အုပ်စုတိုင်းတွင် ဘာသာ စကားသင်ပညာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ရည်မှန်းချက်များ ကွဲပြားလျက်ရှိပါသည်။ အချို့ က မိခင်ဘာသာစကား သင်ကြားခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့တိုင်းရင်းသား ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အမှတ်လက္ခဏာကို ထိန်းသိမ်းလိုပြီး အချို့က မိခင်ဘာသာစကားဖြင့် သင်ကြားခြင်း ကြောင့် ရရှိလာမည့် ပညာရေးအကျိုးရလဒ်များကို မျှော်မှန်းပါသည်။ လက်တွေ့တွင် စာပေယဉ်ကျေးမှုကော်မတီအများစုအနေနှင့် အခြားအင်အားကြီးသော ချင်းမျိုးနွယ် စုများ အကြားတွင် ဖုံးလွှမ်းခြင်းမခံရစေရန် ၎င်းတို့သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းအခွင့်အရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အမှတ်လက္ခဏာ ထိန်းသိမ်းရေးတို့ကို ဦးတည်လေ့ရှိပါသည်။

အချို့ ချင်းအမျိုးသားရေးဝါဒီများ၏ ယူဆချက်မှာ ဤကဲ့သို့ဘာသာစကားမျိုးစုံသင် ကြားခြင်းသည် ချင်းလူမျိုးများအကြားတွင် စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို လျော့ပါးစေသည် ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆိုရာတွင် အချို့မြို့နယ်များတွင် ချင်းဘာသာစကားကြီး ၅ မျိုးမှ ၈ မျိုးခန့်ကိုသာ သင်ကြားရန်လိုသည်ဟု အကြံပြုကြသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းသည် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများအရကိုညီမှုမရှိသော်လည်း ချင်းပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ ဤအဆိုပြုချက်ကို ကျင့်သုံးရန် လက်ခံခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ချင်းဘာသာ စကားကြီး(၅)မျိုးကိုသာပြည်နယ်တွင်းရှိမြို့နယ်တိုင်းတွင်အားပေးကျင့်သုံးသင့်သည် ဟုကြေညာခဲ့သည်။ ဤကြေညာချက်ဖြတ်ချက်မှာ စာပေယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများနှင့် ဘာသာစကားသင် ပညာရေး အရေးကြီးပမ်းသူများ၏ အငြင်းပွားဖွယ်အဆိုပြုချက် များနှင့် ရှုပ်ထွေးဖွယ်ရာ အကြံပြုချက်များအပေါ် တုံ့ပြန်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆရပါ မည်။ ဤကြေညာချက်ကို ယခုအချိန်အတွက် လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း မရှိသေးပါ။ (၂၀၂၀-၂၀၂၁ ပညာသင်နှစ်)

နိုင်ငံရေးဆန်ပြီး တက်ကြွသော လှုံ့ဆော်ပြောဆိုသည့်အဖွဲ့များမှလည်း အမျိုးမျိုး သော ဘာသာစကားများမှ တခုတည်းသော ချင်းဘာသာစကားတခုကို တည်

ဆောက်ရန်နှင့် ထိုမှတစ်ဆင့် ပိုမိုတောင့်တင်း ချင်းအမျိုးသားသရုပ်လက္ခဏာကိုတည် ဆောက်ပြီး ရေရှည်တွင် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ရရှိနိုင်မည်ဟု ဆိုကြပါ သည်။ ဤကိစ္စမှာ နိုင်ငံရေးအကြံပြုချက်အနေဖြင့် ခိုင်မာသောအကြံပြုချက်တခုဖြစ် သော်လည်း ပညာရေးအရည်အသွေး တိုးတက်ရေးပြဿနာအတွက်တွင်မူ ကလေး များကို ၎င်းတို့၏ မိခင်ဘာသာစကားဖြင့်သင်ကြားမှုသာ အရည်အသွေးတိုးတက်ရေး ကို အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်သဖြင့် ပြဿနာဖြေရှင်းရေးတွင် အကျိုးမပြုနိုင်ပါ။

အကြံပြုချက်များ

သုတေသနဆန်းစစ်ချက်နှင့် အထက်ဖော်ပြပါ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲများအရ (ချင်းပညာရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုအဖွဲ့အစည်း) ဤစာတမ်းတွင် ချင်းပြည်နယ်၏ ထူးခြားသောအခြေအနေများ အတွက် အဓိကအကြံပြုချက်နှစ်ခုရှိပါသည်။ ဤအကြံပြုချက်များကို ပြည်နယ်ပညာ ရေးရုံးနှင့် လူမှုရေးဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ထောက်ခံထားပါသည်။ (ဦးစားပေးလုပ်ငန်းစဉ် များ ဟူ၍လည်း မှတ်ချက်ပြုခဲ့ပါသည်။)

- စမ်းသပ်မြို့နယ်တစ်ခုခုမဟုတ် မြို့နယ်များရှိ ကျောင်းများသို့ ဘာသာစကား ပေါင်းစုံအသုံးပြုသောနေရာများတွင် ပြောဆိုကြသောဘာသာစကားများကို လေ့လာမှတ်တမ်းတင်ရန် (ဥပမာ- ဖလမ်း၊ တွန်း၊ ဇာန်ပက်လက်မြို့နယ်များ)။ ဦးစွာပစ်မှတ်ထားရမည်မှာ မြို့ပြဒေသများရှိ အထက်တန်းကျောင်းတွင်ဖြစ် သည်။ (ဘာသာစကားကွဲပြားမှုမှာ ဤနေရာများတွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။) ဤသို့ဖြင့် ပြောဆိုနေသော ဘာသာစကား (ကျောင်းသားဦးရေမည်မျှပြောဆို နေသည်) များ၏ လိုအပ်မှုဆန်းစစ်ချက်ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး တစ်ချိန်တည်း မှာပင် အဆိုပါဘာသာစကားဖြင့် သင်ကြားခြင်းအတွက် ဒေသခံများ၏ စွမ်း ဆောင်ရည် နှင့် စိတ်ဝင်စားမှုအပေါ် လည်းလေ့လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ (အထူး သဖြင့် စာပေယဉ်ကျေးမှုကော်မတီလုပ်အားပေးမှုများအကြားနှင့် အခြားသူများ အပါအဝင်)^{၁၅}
- ဒေသခံဘာသာစကားသင်ဆရာများအတွက် လေ့ကျင့်ရေးအစီအစဉ်များ ရေးဆွဲ ပြုလုပ်သွားရန်။ အချို့ဆရာများမှာ အခြေခံပညာရေး (မူလတန်းပင်) ပြီးဆုံး ခြင်းမရှိပါ။ ဆရာအများစုတွင် ဆရာအတတ်သင်လေ့ကျင့်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ သင်ကြားပေးခြင်း မရှိပါ။ ဤအချက်သည်စာပေယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများနှင့် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန (MoE) တို့အကြားတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အတွက်

¹⁵ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ချင်းဘာသာစကားများကို ဆန်းစစ်မှတ်တမ်းတင်ရန်မဟုတ်ဘဲ ကျောင်းတွင်း၌ ပြောဆိုနေသော ဘာသာစကားများကို နားလည်နိုင်ရန်၊ သင်ကြားရေးလိုအပ်ချက်များနှင့် ရပ်ရွာတွင်း လုပ်ရည်ကိုင်ရည်လိုအပ်ချက်များကို သိရှိရန်ဖြစ်သည်။

မာတိကာ

မြန်မာ့ပညာရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း စီမံကိန်း၏ နောက်ခံ အကြောင်းအရာ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘာသာစကားသင်ပညာရေး နှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများ

ချင်းပြည်နယ်၏ ယေဘုယျ အနေအထား

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း

ဒေသတွင်းသုံးသင်ရိုးညွှန်းမူတစ်ဆင့် မိခင် ဘာသာစကားဖြင့်ပညာသင်ကြားရေး၏ အရေးကြီးပုံ

→ အကြံပြုချက်များ

→ ရည်ညွှန်းကိုးကားများ

အခွင့်အရေးတစ်ခုဖြစ်သည်။ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနတွင် ကလေးများအား အရည်အသွေးပြည့်မီသော ပညာရေး ပေးရန် ကတိကဝတ်ထားရှိပြီး ထိုသို့ပေးအပ်ရန် ဆရာများကို လေ့ကျင့်သင်ကြားရန် လိုသည်။ စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီများတွင် ကလေးများအား မိခင်ဘာသာ စကား သင်ကြားပေးရန် ရည်ရွယ်ချက် ရှိသော်လည်း ဆရာများကို လေ့ကျင့်ရန် လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်များ မရှိပါ။ ဆရာအတတ်သင်တန်း (အလုပ်မဝင်မီ၊ အလုပ်ဝင်နေချိန်နှင့် ရွှေ့လျားအတတ်သင်တန်းများ) တွင် ဘာသာစကားသင် ဆရာများအတွက် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနအနေနှင့် အချိန်ပိုင်းဆရာအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းမှ အချိန်ပြည့်ဆရာ အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းအထိ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ လမ်းကြောင်းများ ဖန်တီးပေးသင့်သည်။

ဤစာတမ်းသည် ကမ္ဘာ့ဘဏ် နှင့် (DFATI DANIDA နှင့် FCDO တို့မှ ထောက်ပံ့သော) မြန်မာ့ပညာရေး မြှင့်တင်မှု လက်တွဲဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ တို့မှ အထောက်အပံ့ဖြင့် ရေးသားပြုစုထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းတွင်တွေ့ရသည့်အယူအဆများသည် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ မြန်မာ့ပညာရေးမြှင့်တင်မှုလက်တွဲဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ ၊ DFATI DANIDA နှင့် FCDO တို့၏အယူအဆများနှင့် ထပ်တူညီသည်ဟု တထစ်ချ မယူဆသင့်ပါ။

ရည်ညွှန်းကိုးကားများ

Department of Population. (2015). *Chin State Report. The 2014 Myanmar Population and Housing Census*. Union of Myanmar Ministry of Immigration and Population. <https://myanmar.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Chin%20State%20Census%20Report%20-%20ENGLISH.pdf>

Department of Population. (2017). *The 2014 Myanmar population and housing census Chin State, Mindat District, Sami Sub-Township report*. The Republic of The Union of Myanmar. http://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/TspProfiles_Census_SamiST_2014_ENG.pdf

Edwards, N. (2017). *How important is using mother tongue in public to the Chin community in Myanmar?* [Master of Arts in Education]. University College London, Institute of Education.

Khonumthung News. (2019, June 11). *Chin State has lowest high school pass rate in Burma*. Burma News International. <https://www.bnionline.net/en/news/chin-state-has-lowest-high-school-pass-rate-burma>

Ministry of Planning and Finance, World Bank, & UNDP Myanmar. (2018).

Myanmar living conditions survey 2017: Key indicators report (No. 1). <https://www.mm.undp.org/content/myanmar/en/home/library/poverty/MLCS.html>

Ro Sang. (2015). *Mother tongue based multilingual education: A model for ethnic languages in Myanmar with reference to the Chin community*. MustardSeed Myanmar.

Skutnabb-Kangas, T. (1999). Educating ethnic minorities. In J. A. Fishman (Ed.), *Handbook of language and ethnic identity* (pp. 42–59). Oxford Univ. Press.

Zaw Latt Tun. (2019, September 25). *A brief presentation on local curriculum content in Myanmar*. <https://asiapacificmle-bucket.s3.us-east-2.amazonaws.com/image/P260A-compressed.pdf>

Contact Person

Tim Schroeder
Head of Program
Email: tim.schroeder@covenant-consult.com

Imprint

 No. 27, Shwe Pinlon Housing
Pinlon 1st Street, Ward 27
North Dagon Township, Yangon
Phone: +95 9970812838
Email: info@covenant-consult.com